

Straty wojenne Ratusza Głównego Miasta w Gdańsku

ABSTRAKT

W latach II wojny światowej znaczna część wystroju i wyposażenia Ratusza Głównego Miasta została ewakuowana poza Gdańsk lub zabezpieczona na miejscu przez niemieckich konserwatorów. Wystrój, którego nie udało się (lub nie można było) wywieźć, został w znacznym stopniu zniszczony w czasie walk o miasto w marcu 1945 roku. Po zakończeniu wojny polscy konserwatorzy, muzealnicy i społecznicy rozpoczęli poszukiwania i odzyskiwanie ewakuowanych dzieł. Ogromną rolę w tym przedsięwzięciu odegrał naczelnik Wydziału Kultury Urzędu Miejskiego Jan Kilarski, a także, współpracujący z Polakami, Erich Volmar, dawny niemiecki konserwator Okręgu Rzeszy Danzig-Westprussen. Nie wszystkie wywiezione zabytki udało się odnaleźć i nie wszystkie powróciły do Gdańska.

Straty w wyniku wojny były znaczne. Dotyczyły dzieł sztuki, wystroju i wyposażenia Ratusza datowanych od końca XVI do XX wieku, począwszy od brakujących elementów wystroju najcenniejszego wnętrza – Wielkiej Sali Rady, aż po meble i sprzęty służące przedwojennym urzędnikom (a dziś mające już cechy zabytkowe). Łącznie można wyszczególnić około 120 pozycji katalogowych we wszystkich niemal kategoriach, między innymi stały wystrój wnętrza (np. liczne dekoracje malarskie ścian i stropów, zabytkowa stolarka i snycerka, piece, kominki, detale architektoniczne we wnętrzach), wyposażenie ruchome (meble czy oświetlenie) oraz dzieła sztuki (obrazy, grafiki, rzeźba i rzemiosło artystyczne). Są to więc przedmioty w skali mikro, jak na przykład niewielki zegar stołowy, oraz w skali makro: zespół 14 dzwonów i mechanizm XVI-wiecznego carillonu.

Straty wojenne Ratusza zostały wstępnie udokumentowane w latach 90. XX wieku, a obecnie Muzeum Gdańska prowadzi dalsze ich badania w ramach programu „Badanie polskich strat wojennych 2019” finansowanego przez Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Projekt zakłada kompleksowe opracowanie strat Ratusza Głównego Miasta (a także Domu Uphagena, Dworu Artusa i Sieni Gdańskiej w Nowym Domu Ławy). Po przeprowadzeniu kwerend, badań archiwalnych i konserwatorskich oraz opracowaniu zostaną wydane trzy publikacje poświęcone każdemu oddziałowi.

BIOGRAMY

Katarzyna Darecka – konserwator zabytków, zabytkoznawca, historyczka architektury, muzealnik, dr nauk technicznych w zakresie architektury i urbanistyki, rzeczoznawczyni Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Pracuje w Muzeum Gdańska. Specjalizuje się w badaniu i projektowaniu konserwatorskim stolarki architektonicznej, wystroju zabytkowych wnętrz oraz rzemiosła. Istotnym elementem jej pracy jest temat ochrony dziedzictwa kulturowego. Autorka wielu artykułów podejmujących tę problematykę, a także monografii *Okna w Gdańsku od średniowiecza do współczesności. Stolarka, oszklenie, okucia* (2016).

Anna Frąckowska – dr, historyczka sztuki, muzealnik, absolwentka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (2003; doktorat w 2010 roku na temat nowożytnego złotnictwa gdańskiego). W latach 2011–2012 pracownik Muzeum Narodowego w Gdańsku, od 2012 roku – Biblioteki Gdańskiej PAN, od 2016 – Muzeum Gdańska. Zajmuje się nowożytnym rzemiosłem artystycznym, zwłaszcza złotnictwem, a także grafiką.

